

Iyii' ndíi nj'ni
Santiágú'

1

¹ Ikhúún ñejun' Santiágú' wí
 na'nimbá'wíj Aná Mekhuíí kamí²
 Xábu-Nikhii Jesukrístú.

Nax̄iwiáan'la' ikháan' wí mbá
 uwa' ijma inii jjijin xábu Israéél
 ñejuanla', wí níwíngará'áan'la'
 mbájndi numbaa'.

Gagi áraxtaa ndíndu narígá ajngáa
² Añguin' ñejuanla', gagi
 ákhuwáanla' ndíndu nanújngala'
 mba'a inii ajngáa, ³ numuu ndíi
 nduyaá má ikháan'la', ndíi ndíndu
 nanújngala' ajngáa jmäq numuu ndíi
 núnjimbála', ikhaa ru'khuín na'ni ndíi
 ma'ni akhii ajkiänla'. ⁴ Gaxí ndíi ma'ni
 akhii ajkiänla', mundíi ma'ni
 káxiáanla' kamí khañáa', mundíi
 ndítháan ndäa ndíi gá'yála'.

⁵ Múndíi mbáa wí ikháan'la'

nänguá gí'doo xtäkhumä ndíi méján',
 ąndä'ą náa inuu Anulú' Mekhuíí,
 numuu ndíi ikhaa naxnúún mbá
 xógrín' ajndu najngutígúú, ndítháan
 tsíwíjjtyun kamí mäkhánáá wí
 nändä'ą. ⁶ Múndíi ąndä'ą jmäq mbá
 káxí ajkiüun, xá'ni ajmäq ajkiüun
 numuu ndíi wí na'ni ajmä ajkiüun,
 xóo kha'nii' embuxüu iya-aphä
 kha'nii' ñejuun' numuu ndíi ndíndu
 naxmájtaa ijá' najkäkhayóo gjí kamí
 najkäkhayóo ñu'úún. ⁷ Xábu wí na'ni
 xu'khuín, xándxa'wámina ndíi
 mäkhánáá ndíi Xábu-Nikhii Mekhuíí
⁸ maxnúu. Xábu wí na'ni ajmä
 ajkiüun majpú nángí-e'ni eri'khuu
 xogí ndíi ma'ni.

⁹ Dxájulú' wí mingínáá ndäa ndíi
 gí'doo, gagi gaxtáa ndíndu Anulú'
 Mekhuíí nakhuxjjle' muu magj'doo
¹⁰ numuu. Indóó dxájulú' wí jpú
 gí'doo rá, gagi gaxtáa ndíndu Anulú'

Mekhuíí nakhuríguíí ajndu mbaíí',
 numuu ndíí ikhaa mənújŋoo xóo
11 mbá rí'yuu iná. **11** Numuu ndíí ndíndu
 nagájnuu ajkä' majpú mijka e'ni,
 nujndoo' iná, nərigúu rí'yuu, kamí
 nə'nimbátíga yexuu, xukhuíin kha'nii'
 məmbárígaałala' mangaa xäbū wí jpú
 gí'doo jmäa mbá xogí' ñejun' ndíí
 nə'ni.

12 Tsímáá lá xtáa xäbū wí
 nə'ngoo nəwíjjitüun ndíí mixkawi'
 ndíí nə'nirájáa', numuu ndíndu
 á'ngoo mənújŋoo ikhíí, məbrigúula'
 ndíí nda'ya khámuu ndíí Anulú'
 Mekhuíí nikhudamina' jmäa numúún
13 wí nandóón khuyáá. **13** Ndíndu mbáa
 nəgumarájáa'. Xá'thén ndíí Anulú'
 Mekhuíí e'nirájáa', numuu ndíí Anulú'
 Mekhuíí xáxoo məgumarájáa' jmäa
 ndíí mixkawi', kamí ikhaa tsé'nirájáa'
14 nimbáa. **14** Numuu ndíí mámbáa
 nəgumarájáa' ndíndu natsua'aan náa
 aúun ajkiyun ndíí mixkawi' mä'ni
 kamí naxmáñguá'qan nəjkäkhayáa

mä'ni xu'khuíin rá. **15** A'khuín' ndíí
 mixkawi' rá, ĩndáwáá ndíndu
 nijuqalaan náa aúun ajkiyun xäbū,
 ikhú nawatáxii á'khán, ndíndu nikhií
 á'khán rá, ikhaa ru'khuíin
 nəjkäkhayáa xäbū náa məkhäñúu.

16 Aguín' wí nando' khäñyu
 ñejuanla', xunjinduwamíjná lá.
17 Xogí' xtamínú' ndíí méján' ndíí
 nüdrígúlú' kamí xogí' xtamínú' ndíí
 khañii' jmbu náa Anulú' Mekhuíí
 e'khä, náa Anä wí ni'nií q'guqan'
 mekhuíí, ikhaa ndíí tsíri'khumina'
 kamí ra'kháa' xóo ndájkua ndíí
 nari'khumina' nindxuu. **18** Ikhaa,
 ní'ninuxiáánlú' jmäa majñuun ajngóo
 ndíí ajkuun, numuu ndíí xu'khuíin
 nindoo ikhaa, mundíí məñejunlú'
 gi'niáá' náa (((inuu mbayuu' rígi))).

U'ñimbáníslú' ndíí ny'dxawííñ
19 Ikhaa jngóo', aŋguín' wí
 nando' khäñyu ñejuanla', mbá
 xogiaanla' Ɂ'gí' chá'wanla'
 müdxawííñ g̃inii, Ɂwa'theen ndíí

m̥uth̥an, xákhi'náa'la' mbá nách̥a.

20 Numuu ndíi tsiwan̥guu' x̥abu

numbaa' tsé'ni ndíi jmbu ndíi nandoo

Ana Mekhuíí. **21** Ikhaa jŋgóo', ɻun̥náá'

xógi' ndíi mitsaga kamí ndíi kajtíí'

ndíi mixkawi', mundíi xu'khuín

m̥ux̥rígumíjná m̥udrígú ajŋgáa ndíi

kh̥i'du náa aúun ɻakiānla', ikhaa

ru'khuín m̥a'lndoo m̥a'nikhríyaa'

ámianla'.

22 Múú ɻunjá ndíi na'thén náa

ajŋgóo Anulú' Mekhuíí, r̥a'kháa'

jin̥dóó n̥udxawíín kamí

n̥un̥induwamíjná má ikháan'la'.

23 Numuu mí mündíi j̥indóó

n̥udxawíín kamí tséní ndíi na'thén

ikhaa, xóo mbáa x̥abu w̥i nayexuu

inuu náa niwan' kha'nii' ñejuunla'.

24 Numuu ndíi nayeximíná' j̥indóó

ikhaa, ɻ'khuín' n̥ajkāa, kamí nach̥a

egumuu xóo kha'nii' ñejuun' **25** Xóo

má w̥i nayexuu méján' xtáŋgoo ndíi

jmbu mbo', ndíi n̥a'nikháwíín x̥abu,

kamí ikhí xtáa tsejtsíí mbi'i, r̥a'kháa' j̥indóó na'dxauun kamí nagumuu, ikhaa x̥abu ɻ'khuín' w̥i n̥a'nimbánuu ndíi na'then náa xtáŋgoo. Ikhaa b̥ig̥i w̥i m̥ag̥umatsajkunrámaa' náa ndíi n̥a'ni.

26 Mí muu mbáa n̥akhymu ndíi

n̥a'nimboo méján' khal'yo Anulú'

Mekhuíí náa majñala' ikháan', kamí

tsíñęęun rauun' ndíi na'thén,

n̥a'ninduwamina' má ikhaa. Ndíi

na'thén ndíi n̥a'nimboo ikhaa,

r̥ag̥i'doo numuu ndítháan. **27** Ndíi

m̥aθ̥an̥imb̥aq̥a' ndíi mikha'u kamí ndíi

r̥ag̥i'doo ndíi ɻgiltsin náa inuu Anulú'

Mekhuíí ikhaa ñejuun rígi:

M̥aθ̥ambáñúú ijín-wá'a kamí u'ú-

xuá'a náa aúun tsilŋgíná náa

khúw̥een, kamí m̥atięw̥amíná'

xáth̥andáw̥amína' ndíi mixkawi' ndíi

ríga náa inuu numbaa'.

2

*Xúní mixti'khuiin x̣abu w̄i ma'ndala'
khuñoon*

¹ Añguin' nindxala', ndíi

nunjimbala' jmaaq numuu (((Xabu-

Nikhii Jesukristó))) w̄i jwáá ú

ñejuun', xúní lá mixti'khuiin x̣abu

mbo!. ²Mí mündíi náa

u'wdxákianla' naqo'oo mbáa x̣abu

trá'a ajuan' ndíi naxpíbil' náa ñaúun'

kamí ajndu mikháyuú' xtíñuun,

xu'khuín má' naqo'oo mbáa x̣abu w̄i

miñgínáa xtíska xtíñuu mangaa.

³A'khuin', ra'kháa' muu tháán

eyamajkuíí w̄i mikháyuú' xtíñuu

kamí nuthaqen: Ara'lúún náa méján

gii ikháán, kamí w̄i x̣abu-ñgínáa

nuthaqen: Añejúún má a'khuin'

ikháán, o ara'lúún má mbayíí'

akhuin' mbo!. ⁴¿Lá ra'kháa' nuní

mixti'khueen x̣abu náa majñala'

ikháan' kamí mixkawi' xtäkhumäla'

erajua! jmaaq numúún x̣abu xu'khuín

ró?

⁵Añguin' w̄i nando' khäñoon

ñejuanla!, udxawííñ rígi: ¿Lá ra'kháa'

Anulú' Mekhuíí nira'wíin x̣abu-

ñgínéen w̄i khúwéen náa numbaa'

rígi, mundíi magi'doo numúún jmaaq

numuu ndíi nunjimboon kamí ikheen

mata'aán' náa nathánñéjun' Anulú'

Mekhuíí, ndíi nikhudamina' jmaaq

numúún w̄i nandóón khuyáá ró?'

⁶Múú ikháan'la' nunjimajtii' w̄i x̣abu-

ñgínáa. ¿Lá ra'khéen' x̣abu w̄i

wá'dáá u'khuin' eniñgínáan'la', kamí,

lá räkháa' ikheen má ñejúún' w̄i

nuxmajtáan'la' nagúnhudáan'la' náa

inuu u'wá-ñejuun' ró? ⁷¿Lá ra'kháa'

ikheen má ethanwéñííñ mbi'yuu

Kristó w̄i nunjimbäa má ikháan'la'

ró?

⁸Mí mündíi ajkuun ndíi

nunjimbánííñ xtáñgo ndíi jpú jmbu

xóo má ndíi na'thén náa khij'tháán

nu: A'ndáá' xtayáá dxájuaa' xóo ndíi

nandaa' xtayamina' má ikháán,

méján' má eni xu'khuín rá. ⁹Indóó

mí mündíi nuyen mixti'khuiin xəbu
 mbol', nuxu'dámijnä á'khán, kamí
 gímáa' á'khán náa xtáŋgáuu Anulú'
 Mekhuíí xu'khuín rá. **10** Numuu ndíi
 ajndü tsáá má wí na'nimbánuu mbá
 xógi' xtáŋgoo, indóó mí mündíi
 tá'nimbánuu mbá xtáŋgoo án,
 nakhudamina' á'khán jmäa numuu
 mbá xógi' xtáŋgoo xu'khuín rá.

11 Numuu ndíi ikhaa wí ni'lthén:
 Xáthənimbáá' jmäa' ɿmbaq xəbu,
 ni'lthén má maŋgaa xáthəxýáa xəbu.
 Ikhaa jngóo' xúgi rá, mí mündíi
 tsíthanimbáá' jmäa' ɿmbaq xəbu,
 kamí nathaxýáa xəbu rá, a'khuín'
 ndíi nithaxúdamina' á'khán jmäa
 numuu xtáŋgoo xu'khuín rá.

12 Xóo má ndíi nythən, xu'khuín
 má gúní, xóo xəbu wí mixtrajua'
 jmäa numúún jmäa majñuun'
 xtáŋgoo ndíi na'nikhawín xəbu.

13 Numuu ndíi xəbu wí tágawín'
 ajkiyun khañúún aŋguín, xu'khuín
 má' ndawaa tsáá ágawín' ajkiyun

khayoo' maŋgaa mbi'i ndíndü
 mixtrajua' jmäa numuu. Kamí wí
 naŋgawíin' ajkiyun khałñúún aŋguín
 rá, małŋgoø makhríyaa' náa
 mixtrajua' jmäa numuu.

Ndíi na'nimboo xəbu nakujmaa náa ndíi na'ni

14 Aŋguín' ňejuanla', ¿Ndíi lá
 gí'doo numuu mündíi mbáa na'lthén
 ndíi na'nimboo khayoo' Anulú'
 Mekhuíí, kamí tsé'ni ndíi méján' rá?
 ¿Lá małŋgoø ndíi na'nimboo
 ru'khuín mał'nikríyaa' ró'? **15** Rígáa lá
 mündíi mbáa dxájulú' xəbu-iya ɿ
 mündíi mbáa dxájulú' a'gú' ndaq
 xtíñuu magúun', kamí ndaq ndíi
 mìkhü mámbá mbi'i rá. **16** A'khuín'
 mbáa wí ikháan'la' na'lthúun:
 <<Méján' ídxúu'la', atagíi'la' xtíñaa'
 ndíi mijka, kamí atatsi'tsu ajndü
 maŋj'maa!>>. Kamí tsíraxnáá' ndíi
 ndayóo' jmäa numuu xuyuu' rá,
 ¿Ndíi lá gí'doo numuu ru'khuín rá?.

17 Xu'khuín má kha'nii' ndíi
 na'nimboo xəbu maŋgaa, mündíi

tsé'ni ndíi méján' ndíi gí'maa mä'ni,
náñguá e'ya ndíi na'nimboo kha'nii'
xu'khuín rá.

18 Mú mbáa xäbү mä'ndoo
ma'lthéñ: Ikháán nathanimbäa', kamí
ikhúún nañi ndíi méján!. Atasñgájmu'
ndíi nathanimbäa', kamí
xáthasñgajmú' ndíi méján' ethaní.
Xóo má ikhúún rá mäşngajmáa' ndíi
nanimbö' xu'khuín má ndíi méján'
ení mañgaa. **19** Nathanimbäa' ikháán
ndíi mbáwíí Anulú' Mekhuíí ñejuun'
ma', méján' má ethaní. Mañgeen má
iná-xkáwíjn' nunimböön kamí
namíñúún ajndü nawé'een.

20 Xánindxaa' xóo xäbү wí

tsé'yoo mbá khayuu', numuu ndíi
xäbү wí na'nimboo, mündíi tsé'ni
ndíi méján', ndäqä ndíi numuu
nditháan. ¿Lá nandaa' mathayäa
náa numuu rá?. **21** ¿Lá rä'kháa'
Anulú' Mekhuíí ndil'yoo xi'ñúlú'
Abraám ndíi mbáa xäbү jmbii
ñejuun' ndíndü nixnáxíi a'diío Isaák

náa inuu xtajtsí ndíi mä'ni tsinjejña'
22 ró'? Nithayáá ma', ndíi ni'nimboo
xäbү mbá 'ndu' nimbánuu jmäa ndíi
ni'ni ndíi méján!. Ndíi ni'nimboo ni'ni
káxi jmäa numuu ndíi ni'ni ndíi
méján!. **23** Xu'khuín kha'nii'
nimbánuu ajngóo Anulú', ndíi na'lthéñ
xígi: <<Abraám ni'nimboo kha'yoo
Anulú' Mekhuíí, kamí ndil'yoo ndíi
xäbү jmbii ñejuun!>>, a'khuín'
nigumbilíí xäbү wí nambáxúu jmäa
24 Anulú' Mekhuíí ñejuun!. **Ikhaa**
jngóo' ndüyäa ikháan' xu'khuín rá,
ndíi xäbү nágumajmbii jmäa ndíi
na'ni ndíi méján', ra'kháa' indóó ndíi
na'nimboo.

25 Xu'khuín má kha'nii' ni'ni
Raáb mañgaa a'gü wí na'nimbáá'.
¿Lá rä'kháa' njgumajmbii ndíndü
ni'ni ndíi méján' ndíi ni;briguín xäbү
wí kixúngueen' tuyama, kamí
nikhu'meen nigúún' jmäa imba
khambaa ró??. **26** **Ikhaa jngóo'**
xu'khuín rá, mí mündíi náa xuyuu'

xəbu ndaq xí! tsé'ya xtáa xu'khuín rá. Xu'khuín má ndíi na'nimboo xəbu maŋgaa, mí mündíi tsé'ni ndíi méján! tsé'ya rígá xu'khuín rá.

3

Gí'maa ndíi myñewaañ rajunlú'

¹ Aŋguin' ñejuanla!, xúnimijnä lá wéñuún! mba'láan! xəbu wí nysngáa náa majñala! ikháan!. Numuu ndíi ndu'yáálú! ndíi ikháán'lú! jpú itháán akhii mixtrajua! jmäa numulú!.

² Numuu ndíi mbá xógiáán'lú! ny'lthánwéñííñ! mbáa xəbu mba'a nuthu. Múndíi mbáa tséthánwéñuun! dxájuu jmäa ajngóo ndíi nə'ni, ikhaa xəbu ү'khuin' wí majpú jmbii, mał'ngoo mawijijthuun mbá xogí! xuyuu! maŋgaa.

³ Ikháán'lú! gíj, nuxu'dá'lú! ajuən! náa raúún! xujkú! mundíi munjimboon khuyulú!, xu'khuín ndíi nandoo muxu'méen ma'gúún əjndu náa má nandolú!. ⁴ Uyaa xóo kha'nii! e'ni ixí ndíi najkä náa inuu iya! maŋgaa,

maske má əjdu mbä'ü kamí akhii ejkäkhaguu ñjá!. Khjithánñééjuíñ! jmäa mbá tsí'gíi! ixí ndíi mbi'yuu ((timón)), ikhaa jngóo! wí najkäkhayóo, najkäkhayóo əjndu náa má nandoo ikhaa. ⁵ Xu'khuín má kha'nii! rajunlú! xəbu maŋgaa, mbá xuwi! tsí'gíi! ñejuun!, majpú rä'kháa! muu tháán e'nímbamíná!. ¡Rä'kháa! muu tháán mbäa xaná etsikhá mbá tsí'gíi! agu!! ⁶ Kamí rajun'lú! xóo mbá agu! ñejuun!, mbá numbaa! ndíi khajní! ndíi mixkawi!, rajunlú! rígá náa majnuun! xuyulú!, kamí nə'nigachí! mbá xogí! xəbu. Xu'khuín má nə'nigachúu! mbá xogí! mbi'i náa xtáa xəbu, kamí náa mujinkhámuun e'khä agu! ndíi nakha jmäa.

⁷ Numuu ndíi mbá xogíñ! xujkú! khara'deen, xujkú-xna!, əbun! kamí xujkú-jya! wí khuwéen náa iya-aphä, nawajtamántsíñ kamí nə'ni-mántsíñ xəbu-numbaa!. ⁸ Múú njimbáa xəbu

tsé'ŋgoo gá'ni-mántsi ((manco)) ndíi
rajuun', xóo mbá ndíi mixkawi' ndíi
xá'ŋgaa' mäñéjúntiin kha'nii', kajtíi'
ndíi ajngáa ndíi mixkawi' ndíi
maxýáa xabu.

9 Ikhaa nu'niŋbaa jmäa Anulú'
Mekhuíí, kamí ikhaa nu'thánwéñúún
jmäa xabu wí niguma-khumeen xóo
má kiexuu Anulú' Mekhuíí. **10** Mbóó
má náa raunlú' nagájnuu ndíi méján'
kamí ndíi mixkawi'. Änguin'
ñejuanla', rägí'maa mä'ni xu'khuín
kha'nii' rígí. **11** Lá mä'ndoo ndíi náa
mbóó iduu iya', mä'khä iya' ndíi
miga' kamí mä'khä iya' midi' ró'.
12 Änguin' nidxanla', lá mä'ndoo ndíi
ixi-rugua, maxná xndúu ixi ndíi
naxná sítiu ró'. Q mä'ndoo ndíi
ajma'-uwa' maxná xndúu ixi-rugua
ró'. Xu'khuín má kha'nii' rígí, niŋbá
iduu iya' xá'ndoo mä'khä iya' ndíi
midi' kamí mä'khä iya' ndíi migá'
manjaa.

*Xtäkhymä ndíi nähä náa xtáa Anulú'
Mekhuíí*

13 ¿Tsáá ñejuun' wí nakhro'oo

kamí gí'doo xtäkhymüü ndíi méján'
náa majñala' ikháan' rú'? Asñgájma
jmäa majñuun' ndíi méján' e'ni, kamí¹
ndíi mbáa xabu wabaa' ñejuun' 'yáá.

14 Indóó mí mundíi naxíguála' kamí²
nakhináa' ajndu na'ni mi'khuun
ajkiänla!. Xúxuxímijna kamí³
xúnjinduwa' jmäa numuu ndíi

((ajkuun))). **15** Numuu ndíi xtäkhymä
rígí rä'khää' mekhuíí ekajtaa, náa
numbaal rígí rígá, xtäkhymä tsíxújkú'
ñejuun', kamí náa ixaa e'khä ú.

16 Numuu ndíi náa rígá tsixígú kamí⁴
ndíi náa nagí'nduun xabu, ikhí⁵
tsímbáxuun kamí kajtíi' ndíi mixkawi'
egüma.

17 Xóo má xtäkhymä ndíi rígá
mekhuíí rá, ndíi jpú gíñii rá mikha'u,
ndíi jndawáá rá tsíwanjuu', méjáan'
ajkiyuun, wabaa', nagawíin' ajkiyuun,
kamí ndíi méján' e'ni, ndaa gamíin,

kamí rä'kháa' ajmä inuu. ¹⁸ Mbá

tsímáá ęxti'du ndíi méján' ndíi
ajkuun, jmaq numúún wí nuní ndíi
tsímáá.

4

Guxnaxímijna náa Anulú' Mekhuíí

¹ ¿Náá lá e'khä ndíi nügi'dala'
kamí ndíi nuxnamíjná' ikháan' rú'?
Lá rä'kháa' ndíi mixkawi', ndíi rígá
má náá aúun ajkiānlá' má ikháan'
ndíi tsíniñala' mäkhwáan' tsímáá
ró!. ² Nandala' ndíi mywa'dáá, kamí
tsíkhánala' ndíi mywa'dáá. Nüradíin
xäbu, kamí majpú naxíguálá',
tsé'ngala' ndíi my'guanú mywa'dáá
ndíi na'ndala!. Nügi'dala' kamí
nuxnamíjná. Naŋguá e'ŋgal'a
my'guanú ndíi mywa'dáá ndíi
näŋiguälä', numuu ndíi tsínda'qä
Anulú' Mekhuíí. ³ Nündä'qä kamí
tsídrígula', numuu ndíi tsínda'qä
méján', nündä'qä mundíi majmála'
náá mixkawi'.

⁴ ¡Álá xäbu á'khán ñejuanla! ¿Lá

tséyäqä ndíi mä'ndala' wéñúu' khuyäqä
ndíi rígá náá inuu numbaa' rígí,
ikhaa ru'khuín nä'ni ndíi mariga sña'
jmaq náá inuu Anulú' Mekhuíí ró?/
Ikhaa jngóo! ndíi ajndü tsáá má wí
nandoo mämbäxúu jmaq numbaa'
rígí, nataxií mbáa xäbu sña' jmaq
Anulú' Mekhuíí. ⁵ ¿Lá näkhümäla'
ndíi ajngóo Anulú' Mekhuíí na'thén
mbä' xú'khuiín' che!: <<Ndíi Xüy'
ndíi nigíwán' náá aúun ajkiunlú'
marigá, rä'kháá tháán nandoo
kha'yolú' ró?>>. ⁶ Múú ikhaa Anulú'
Mekhuíí, rä'khá muu tháán
embáyúlú' jmaq numuu ndíi mejáan'
ajkiyun khayolú!. Ikhaa jngóo'
na'thén náá ajngóo:

<<Anulú' Mekhuíí tsíyoo khañúún

wí nuxuximijna,

kamí naxnúún xtamínúu'
wí
nuxurigumijna>>.

⁷ Ikhaa jngóo! xu'khuín rá,

uxnaxímijna náá inuu Anulú'
Mekhuíí, (((uwajújtijin))) ixaa kamí

ikhaa magayúu náa inala'. ⁸ A'guanú
náa inuu Anulú' Mekhuíí, kamí ikhaa
ma'khənu náa inala'. Xəbū á'khán,
yunikha'uu ñawánla' kamí ikháan' wí
ajmā ajkiyún ñejuanla', yunikha'uu
amiānla'. ⁹ Gajmála' kamí

gaxnáméjuanla', umbiyá'. Ndíi
nunday'wala', ga'nijila' ndíi numbiyá',
kamí ndíi gagi khuwáan' ga'nijí ndíi
najmála'. ¹⁰ Guxurígumíjná náa inuu
Xəbū Nikhii Mekhuíí, kamí ikhaa
ma'imbáan'la'.

¹¹ Añguin', xúthannúmamíjná
mámbáan' ikháan'la'. Ikhaa wí
na'thánnúmuu dxájuu, kamí na'thén
ndíi rə'khí e'ni dxájuu, na'thánnúmuu
xtáñgoood kamí na'thén ndíi rə'khí má
xtáñgoood mañgaa xu'khuín rá, mí
múndíi ikháán narathán ndíi rə'khí
xtáñgoood, rə'kháá' mbáa wí
na'imbánuu xtáñgoood ñejuan'
xu'khuín rá, ñejuan' mbáa xəbū wí
nagil'i marajua' jmäqä numuu xtáñgoood
xu'khu'lín rá. ¹² Mbáwíí ñejuun' wí

nixná xtáñgoood, ikhaa mañgoo
ma'nimákhríñaqä' kamí ikhaa mañgoo
ma'imbátígaan (((ma'nigámbaan))).
Ndíi ikháán rá, ¿Tsáá lá ñejuan'
ndíi mərəthənnúmáá jmbaqä dxájuua'
rú'?

*Xúlgímijnä ndíi muní gájtsíí ajndu
nuxuxímijnä*

¹³ Udxawíín ikháan' xúgi rá, wí
nuthən xígí: <<Xúgi kamí gajtsíí
mū'guaq xuajin ru'khuín,
məkhuwáán'lú' ikhí mbá tsigu',
mū'lsí kamí mugujuaq, rə'kháá tháán
mbújkáa məkhánúlú' mūwa'dáá>>.

¹⁴ Ndíndu tséyäqä ndíi kha'nii' ñejuun'
mərigá gájtsíí. ¿Ndíi ñejuanla'
ikháan' rú'?. Numuu ndíi xóo mbá
rujmbaa' ñejuanla', mbáxñgaa
ekujmaa, kamí jmbáxñgaa

wámbárígäala'. ¹⁵ Rígí ndíi kha'yoo
mūthənla' nu: <<Múndíi Xəbū Nikhii
Mekhuíí nandoo mukhuwáánlú' nu,
mū'nij rígí ə mū'nij ríñú mbø'. ¹⁶ Múú
ikháan'la' rá, majpú nuxuxímijnä
ndíndu nuthən. Xogí' ndíi

nuxuxímijna ru'khuín, majpú
mixkawi! ñejuun!. ¹⁷ Wí nda'yoo ndíi
kha'yoo ndíi mä'ni ndíi méján! kamí
tsé'ni. Mbá á'khán ekhudamina!.

5

*Ndíi nudxawíín xäbү wí wá'dáá
wéñuún'*

¹ Udxawíín rígí ikháan'la! xäbү
wí kua'dáá wéñuún! ümbiyá! kamí
gündxa'wá jmäq numuu ndíi na'khä
ndíi mümínijila! ikháan!. ² Ndíi
kua'dáála! ikháan! mbá ní'gaala!
ñejuun!, kamí ndíi xtíñala! mbá
némböon ní'phü ruxi ñejuun!. ³ Ajuan!
ndíi mujmu! kamí ajuan! ndíi mil'xá
ndíi naxpíbi! ndíi kua'dáála! ikháan!
mbá ni'khaala! muguu, kamí ikhaa
ndíi muguu a'khuijn! mä'ni á'khánla!
jmäq numala!, xu'khuín má
mä'nigámbáala! mbá xogí! xuyala!
xóo mbá agu! kha'nii!. Majpú
nínijmajtíí! ndíi kua'dáála! mbi'i ndíi
⁴ mambá numbaa!. ⁴ Ikhaa jngóo!,
udxawíín xóo endxa'lwá numúún

xäbү wí niñejun-mbáá! nídäala! ndíi
nijmaa náa mbayala!, jmäq ndíi
minduwa! xóo nängua enjinúmœenje
ikháan!. Kamí Anulú! Mekhuíí wí
Gí'doo Mbá Xogí! Tsiakhii ni'dxauun
má a'óón xäbү wí niñejunmbáá!.

⁵ Majpú mikhayú! wéñuú! nikhuwa
ikháan'la! náa inuu numbaa! rígí,
kamí nínjí xogí! ndíi níniguala!,
nínjimangamíjná xóo mbáa xujkú! wí
nachoo mäkhäñúu kha'niáa'la!.

⁶ Némbála! níxurígeen kamí níradíin
xäbү wí ndäq ndíi á'khóón, xóo má
ikheen nínjämijná ndäq ndíi niñala!
ndítháan.

*Uní akhii ajkiänla! ndíndü na'khä ndíi
akhii*

⁷ Ikhaa jngóo!, aŋguin!, a'ŋgala!,
uya'theeen ajndü á'khaala! Xäbү
Nikhii Mekhuíí. Uyaä xóo kha'nii! e'ni
mbáa xäbү wí nañejun! xanáá náa
mbaa!, nägi'thyün maxná xndúu ndíi
na'du, kamí nägi'thyün ndíi mä'khäq
ru'wa ndíi wapha o' jndawáá mbo'.

⁸ Xu'khuín má! üwa'theeen

maŋáan'la', kamí ɻwajun-gújkuála',
numuu ndíi naŋgiyuu má' mä'khaŋla'
Xaabu Nikhii Mekhuíí. ⁹**Xúgi'dala'**
khjníkháan', aŋguin', mundíi xárígá
á'khánla'. Numuu ndíi wí marajua'
jmäa numala' wíji má mijngíí náa
rauun' xkrugua.

10 Aŋguin' ñejuanla', ɻyari'dala'
xóo kha'nii' nimínjj' kamí niwá'theen
xaabu wí nirawíjŋaŋla' ajngoo Anulú'
Mekhuíí wajyúu!. **11** Majpú gagi
khúween wí numínjj' e'yáálú'
ikháán'. Nídxawíín ikháan'la' jmäa
numuu Jób xóo kha'nii' nj'ni akhii
ajkiyun, kamí ndiyäa xóo kha'nii
Anulú' Mekhuíí nj'ni jmäa nindxuu.
Numuu ndíi Xaabu Nikhii Mekhuíí
majpú méjáan' kamí nagawíin'
ajkiyun

12 Ndíi jpú jwáá naŋthanla' rá
aŋguin', njimbá xúxu'dámijnä jmäa
numuu, xúxu'dámijnä jmäa majñuun'
mekhu, xúxu'dámijnä jmäa majñuun'
numbaal, njimbá ndaq ndíi

uxu'damijnä jmäa numuu. Ndíndu
nuthan ajkuun, ajkuun má' gá'ni.
Ndíndu nuthan naŋguá, naŋguá má
gá'ni, mundíi Anulú' Mekhuíí
xákhumáa' mylguá náa mymínjj'.

Tsajkuun rígi ndíi kha'yoo maguma

13 Múndíi xtáa mbáa najmúu'

náa majñala' ikháan', a'lthákháñuu
Anulú' Mekhuíí. Múndíi xtáa mbáa
nadxuu' rá, a'ni ajmúu náa inuu
Anulú' Mekhuíí. **14** Múndíi xtáa mbáa
wí na'ñuu nandii náa majñala'
ikháan' rá, andxa'óón wí wájun idxuu
náa u'wá-dxájkuun mundíi
muthankhañíí Anulú' Mekuúí jmäa
numuu kamí mutsua'aan sítí jmäa
majñuun' mbi'yuu **Xaabu Nikhii**

15 Mekhuíí. **Tsajkuun ndíi muní jmäa**

mbá xogí' ajkiyun, mariguíjal' wí
nandoo ákháñuu gá'ni, mündíi
nikhudamina' á'khán, Anulú' Mekhuíí
mä'ni mbäa ajkiyun kha'yoo. **16** lkhaa
jngoo' gunimajpúu á'khánla' náa
inuu mámbáa ikháan'la', kamí

guthanjkáan náa inuu Anulú' Mekhuíí mængudíjila!

jmaaq numuu mbáa kamí jmbaaq
mundíi märiguáan'la!. Tsajkuun ndíi
ma'ni mbáa xäbu wi jmbii náa inuu
Anulú! Mekhuíí, majpú gí'doo
tsikhiyuu!.

17 Elías ninindxuu mbáa xabu

xóo má ikháán'lú' xígí. Kamí
n̥j̥ndo'qo Anulú' Mekhuíí ndíí xáxnúu
ru'wa, xu'khuíin kha'nii' taxnúu ru'wa
mbá ajtsú tsigu' j̥thikhu náa inuu

numbaa!. ¹⁸ A'khuññ' ni'lthánkhánñuu
mbujúu' Anulú' Mekhuíí, ikhú
nixnáala' ru'wa, kamí nirígáala'
ganitsu náa numbaa!.

19 Aŋguin', mündíi mbáa wi náa

majñala' ikháan' naniñuun' khambaa
ndíi ajkuun, kamí imbäq nambáyúu
ndíi matángqaiile!. **20** qamá'áan

ajkiānla' ndíi mbáa x̣abu wi
mambáyúu matáŋgaaŋje' náa
khambaa ndíi méján' mbáa x̣abu-
á'khán, mä'nikhríyaaŋ' ndíi náa
makhañúu, kamí mbáa xóqí' á'khóon